

Beyanat ve Tenvirler’de geçen ifadeler

Nahit Bey: “Beyanat ve Tenvirler’de (s. 82) geçen şu ifadeleri çok kısa açarsanız memnun olurum: “Hareketi kendinedir, tebeî haricedir. Lâzım-ı mezheb mezheb olmadığından, belki muahez değil. Bahusus iki cihetle kuvveti, hariç cereyanın müsbet ve zaafına inzimam etse, harici kendine alet-i layeş’ur edebilir.”

Bu ifâdelerin öncesinde Bedüzzaman Hazretleri siyâseti tahlil ediyor. Türkiye’de siyâsetin bir Avrupa oyuncağından ibâret olduğunu, dışa bağılı olarak hareket ettiğini ve dışa bağılı olarak siyâset ürettiğini, Avrupa’nın üflediğini, bizim burada oynadığımızı, onun bizi telkinlerle uyuttuğunu, bizim ise bunu kendimizden sayarak telkin eseri fikirleri hayatımıza geçirdiğimizi ve böylece kendi değerlerimizi yıktığımızı beyan ediyor.

Bedüzzaman’a göre Avrupa’dan bize gelen cereyan; ya menfidir, ya müsbettir.

1- Menfî cereyan harf gibidir. Bizi başkasına bağlar. Bütün davranışlarımız dışarı hesabına geçer. Çünkü irâdemiz yoktur veya hükümsüzdür. Niyetimizin sâfiyeti burada fayda etmez. Bilâkis zaaflarımız da üstüne eklendiğinde, hariçteki zararlı cereyanların menfaatine oynayan akılsız bir âlet olur çıkarız.

2- Müsbet cereyan ise isim gibidir. İçeri ile bütünleşebilir. Yani kendi ülkemiz değerleri ile bütünleşebilir. Çünkü dahilî değerler ile muvafakati vardır. Yani iç bünyemize uygundur. Burada davranış bize ait kalabilir. Bundan mutlak bir taklit çıkmaz. Hârice sadece tebeî bakarız. Yani göz ucuyla, kastî olmaksızın, kendimizi murad ederek, kendi menfaatimiz hesabına bakarız. Bu da bize bir şey kaybettirmez, kazandırır. Yani başkasının müsbet yanlarını alır, menfî yanlarını bırakırız. Bu yaklaşım sorgulanmaz. Çünkü burada dışa bağımlılık yoktur. Esasta kendi değerlerimiz vardır. Dışarıdan sadece müsbet (yani bilim ve teknik gibi olumlu) gelişmeleri alıyoruz. Bu ise bize güç ve kuvvet verir. Irâdemizi elimizden almaz. Değerlerimizi çiğnememizi ve yok saymamızı gerektirmez. Bu durumda haricin

müsbet getirisine irâdemizi ve kuvvetimizi de eklersek, harici kendimize âlet-i lâyeş'ur yapabiliriz. Yani başkası şoursuzca bize uymaya başlar. Böylece biz akılsızca başkasına uymaktan kurtuluruz.¹

Dipnot:

1- Bedüzzaman, Beyanat ve Tenvirler, s. 81, 82.